

и никакви поводи, — поводи, рѣдко основателни, а още по-рѣдко законни.

Войната е, прочее, произходъ отъ самото-же конституиране на челоуѣческитѣ общества и тя всѣкога и на всѣкъждѣ ще произвежда своитѣ опустошения.

Впрочемъ, ако да не би била войната, народитѣ се биха разтлѣли, биха отпаднали и тѣломъ и духомъ, понеже «съгласието» води началото си главно отъ «боязливостъта». Азъ вѣрвамъ, прочее, въ нравственната страна на войната и смиренно се присъединявамъ къмъ мнѣнието на фелд-маршала Молтке, който я смѣта, тѣй да се каже, необходима за *физическата и нравственна хишена на народитѣ*, — мнѣние, противъ което, споредъ менъ, напразно се е сражавалъ Мопасанъ, макаръ и твърдѣ талантливо.

Благородната инициатива на Руския Императоръ имаше за цѣль възприпятствуването на войната да става твърдѣ безчелоуѣчна, но не и да отстрани самата война.

Руския царъ твърдѣ добрѣ знае, че ако се отнеме отъ хората усъвършенству-